

GOSPODARSKI VESTNIK

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V TRSTU

Št. 8. V Gorici, dne 1. avgusta 1926. - Gorizla, 1 agosto 1926. Leto IV.

Izhaja mesečno. - Naročnina 10 lir letno. - Posamezna številka po 1 liro. - Esce ogni mese.

Izdaja: ZADRUŽNA ZVEZA V TRSTU

Uredništvo in uprava se nahajata v Gorici, via S. Giovanni 6./I. na dvorišču.

Vsebina 8. številke 1926.

Furlan Janko: Vsil	145	POLJEDELSTVO:	
ZADRUŽNISTVO:		Ing. Čok Andrej: O umetnih gnojilih (dalje)	156
Dr. Agneletto Josip: Pričetek zadruga in izvolitev novega načelnictva	146	Ing. Podgornik Anton: Ameriški rogovilček	156
Č. A.: Tržaška kmetijska družba v Trstu	147	G. F.: Rdeča ali laška detelja	157
ŽIVINOREJA:		G. F.: Kosilni stroj in mehanične grablje (s 5 slikami)	158
Živinozdravnik Gerbic Josip: O zdravljenju domačih živali	147	VRTNARSTVO IN CVETLIČARSTVO:	
Dr. G. J.: Prva pomoč v hlevu (dalje)	148	-r-n: Pridobivanje semena	160
G. F.: Perutninska kolera in kuga	149	DAVKI IN PRISTOJBINE:	
-r-n: Odbiranje kuncev	150	Gorkič France: Toča in davki	160
* * * Koliko mleka da letno koza?	150	GOSPODARSKI KOLEDAR:	
MLEKARSTVO:		August	161
C. T.: Sirarstvo in snažnost mleka	151	VPRAŠANJA IN ODGOVORI:	
ČEBELARSTVO:		53. Končna zamenjava vlog bivše avstrijske poštne hranilnice	162
G. F.: Ojačevanje panjev	152	54. Kako zdravim vneto vime?	162
* * * Kaj pravijo vremenski preroki?	153	55. Kako naj zdravim »beli tok« pri kravi?	163
VINOGRADNISTVO:		56. Kako se žveplajo črešnje?	163
Ušaj Just: Še nekaj o grozdnem molju	154	57. Kako naj zdravim prehlajeno kravo?	163
SADJARSTVO:		TRZNE CENE	
Strekelj Josip: Navadnejše rje in pršice na sadnem drevju	154	GOSPODARSKI DROBIŽ	
U. J.: O cepljenju v speče oko	155	Listnica uredništva	

Zamudni naročniki poravnajte takoj naročnino za „Gospodarski vestnik“! – Širite in priporočajte naš list!

OKRAJNA POSOJILNICA V IDRIJI

registrovana zadruga z neomejeno zavezo. Ustanovljena leta 1894.

Uradije v lastnem posloju vsak dan, izvemši nedelje in praznike.

OBRESTUJE hranilne vloge na knjižice po 4 % čisto
vloge na tekoči račun " 4 1/2 % "

Večje in stalne vloge po dogovoru.

DAVEK OD VLOG PLAČUJE ZAVOD SAMI!

Izvršuje denarna nakazila v tu - in inozemstvo. — Izdaja brezplačne cirkul. nakaznice in čeke. — Inkaso faktur in cesije terjatev.

Posojila na vknjižbo, menično poroštvo in zaslave. Trgovcem in obrtnikom otvarja pasivne lekoče račune. — Poštni tek. račun štev. 11/1591 - Položnice komitentom na razpolago.

Najpopolnejše jamstvo za vloge.

Tvrška „VINOAGRARIA“

v GORICI, Piazza della Vittoria (Travnik) štev. 4.

prodaja

Quassia-trske (najboljše in najcenejše sredstvo za pokončevanje listnih uši na breskvah), svinčeni arzenijat (najboljše sredstvo za zatiranje grozdnih in sadnih moljev), gumijeve trakce za cepljenje trt, cepilne nože znamke «Kunde», razna semena, orodja in čebelne panje ter druge potrebščine za sadjarje, vtrnarje, vinogradnike, živinorejce in kletarje. **Posebnost:** Mali in veliki posnemaalniki za mleko, dunajske škropilnice za trte s pumpo od zunaj.

Blago zajamčeno dobre kakovost. - Cene konkurenčne.

Lastnik: **JUST UŠAJ**, enotehnik in agronom

Zavarovalnici „LE NORD“ in „ROYAL EXCHANGE“

sla najgolovejši zavarovalnici proti požaru, strelji,

in vsem drugim nezgodam.

Zastopstvo za GORIŠKO in bivšo KRANJSKO ima

HROVATIN KSIST

v GORICI, Viale XXIV Maggio št. 11 - prej ul. Treh kraljev.

Zavarovanje proti nezgodam delavcev na delu.

KMEČKA BANKA

registrovana zadruga z omejeno zavezo

v GORICI, PIAZZA DE AMICIS
(prej Koren) štev. 12.

sprejema hranilne vloge ter jih obrestuje po 5%, večje in na daljšo odpoved vezane vloge, po dogovoru. Dovoljuje posojila na vknjižbo in poroštvo pod ugodnimi pogoji.

Kmetje!

Tržaška kmetijska družba v Trstu
Via Torre bianca 19 ima v zalogi vse
kmetijske potrebščine.

Kmetijsko društvo v Gorici, Via
Carducci 6, drugo dvorišče, ima v zalogi
vse kmetijske potrebščine.

GOSPODARSKI VESTNIK

Št. 8,

V Gorici, dne 1. avgusta 1926.

Leto IV.

Izhaja enkrat na mesec. Stane letno

10 lir. — Posamezna številka 1 lro.

Uredništvo in uprava v Gorici, Via S.

::: Giovanni šte. 6., I. nadstr. :::

==== Ponatis je dovoljen le s popolno navedbo vira. ====

Furlan Janko:

VSI!

Tako odgovarjam na vprašanje, kdo naj sodeluje pri kmetijsko-gospodarskem vprašanju. Vsi: poklicani in nepoklicani, to je: ne-le strokovnjaki na tem polju, marveč vse izobraženstvo. Saj ni to tako prefirana zahteva kot na prvi hip zveni in kakor hitro se zavedamo, kaj hočemo in za čem stremimo. Polja je toliko, da je prostora za vse. Vsak pogovor, vsak sestanek, vsako predavanje zasleduj isti smoter: vzgojo in pouk kmetijske plasti. Vsi nauki se lahko izlijejo v isto strugo. Govorimo z zgodovinskega, zemljepisnega, zemljeslovnega, družbeslovnega stališča itd., od dopsod se da z lahkoto zasledovati že navedeni smoter.

Kdor še dvomi, da na ta način rešimo tudi druga vprašanja moralnega značaja, katerim smo dolžni posvečati vso svojo pažnjo, naj se le za hip zamisli — in ne bo se križal z nastopnimi izvajanjmi. V tem vprašanju je bislvo našega obstanka. Tako nam jasno in dovolj razločno govori sedanost, to bo še bolj podčrtala bodočnost, ki se bo še bolj strnila z resnico, da je treba dobesnen del napredka in kulture izročiti temeljnemu stanu.

V to smer delujmo vsi, posebno pa oni, ki žive med kmetiskim ljudstvom in imajo sto prilik udeleževati se na način, da bo videlo to ljudstvo v njih svoje resnične učitelje. Koliko bogastva je v tem revnem in preziranem selskem življenju, na katerem sloni naša zgrešena duševnost, naša napačna pojmovanja o njem! Kolikor pa je v selih slabega, ni zrastle tu, ampak se je semkaj naselilo iz takozvanega kulturnega sveta, ki si nadeva lepši naslov.

Osobito pa moramo uvaževati kmetisko mladino. Njej posvečajmo svoje delo, njo vključimo v posebne vzgojno poučne tečaje, kjer jo navdušimo in usposobimo za njen stan, da bo kos svojim težkim nalogam, da bo prožne duševnosti in čvrsta v splošno koristnem obračovanju. Boj proti nevednosti in zgrešeni duševnosti, izobrazujmo maso, kjer je napredek in moč! Kolikor smo zastali, toliko več hvaležnega polja je pred nami.

Osnujmo si razmeram primeren načrt, razdelimo si delo in stopimo tja, kjer nismo še delali, saj tako ne, kakor bi bilo že davno treba.

Kar je mogoče v drugih naprednejših deželah, to je saj deloma tudi pri nas. Pravilno začrtano delovanje bo to kmalu potrdilo in razpršilo vsak dvom. Prilikavec bi bil, kdor bi se tudi tukaj umikal in skrival, senca strahu pred dolžnim delom.

Tudi danski kmet je bil pred 60. leti v gospodarskem, družabnem in kulturnem oziru v popolni revščini, a se je do danes dvignil do samostojnosti, samozavesti, podjetnosti in samouprave. Kot vidimo, se dobro upravlja in zgledno gospodari. Sicer pa ni bil kmet vedno zadnji, ki je slabo gospodaril. Kar je ustvaril, je bilo trdno zgrajeno. Slabim razmeram so bili vedno krivi njegovi nesposobni, zapravljivi vodniki. Celih 2000 let je proizvajal velikanske vrednosti, katere so njegovi gospodarji zapravljali lahkomiselno. Danska pa nam priča, kaj zmore sama sebi prepuščena pridna kmetiska roka. Pretežni del narodnega premoženja je v njegovih rokah.

Kdo pa ga je dovedel do umnega kmetovanja in razumevanja v zadružništvu, katero objema vse panoge kmetijstva, ako ne šola! Čudežni napredek na danski kmetiji se ima pripisati v prvi vrsti ljudski vzgoji, ljudskim kmetijskim in visokim šolam in poskuševališčam. Danska zadruga je kakor država v državi, ki vodi v pridelovanje, predelavanje in razpečevanje kmetijskih pridelkov z uporabo vse prirodoslovne vede in tehnike. Zadruga so ustvarile omiko kmetskega življa, kateri dobiva strokovno omiko že v ljudski šoli in v izvrstno urejenih kmetijskih šolah za odrastlo mladino. Najboljše moči poljujejo in učijo kmete strokovnih ved v tečajih in predavanjih.

Značilno je tudi, da se tamkaj najbistrejše glave posvečajo kmetijskim študijam. Kdor se na Danskem ne razumi v kmetijstvu, ni dovolj izobražen.

Danske zadruga pošiljajo kmete v razne kraje k razstavam in tudi v šole. Kmet tekmuje s kmetom, zadruga z zadrugo, kdo bo izredil lepšo in boljšo živino in pripravil boljše mleko. Tako se narod duševno bodri.

Danska je domovina ljudskih visokih šol, zamišljenih po protestanskem škofu Grundwigu. Iz teh šol izidejo prožni, omikani, energični in podjetni kmetovalci. — Kar ne moremo pričakovati od drugod, poskušajmo sami iz sebel! Ponaavljam pa, da moramo na delo vsi.

Zadružništvo.

Dr. Agneletto Josip:

PRICETEK ZADRUGE IN IZVOLITEV NOVEGA NAČELNIŠTVA.

Ker vladajo glede pravnoveljavnega postanka zadruga in glede pravomočnosti izvolitve novega načelnštva različna kriva mnenja, smatral sem za potrebno, da napišem sledeče ugotovitve:

1. Na novo ustanovljena zadruga obstoja pravnoveljavno šele tedaj, ko je bila vpisana v zadružni register. Pred vpisom zadruga ne obstoja.

Ako pričnejo zadrugarji poslovati v imenu zadruga pred njenim vpisom v zadružni register, so oni (poslujoči zadrugarji) odgovorni osebno in solidarno za napravljene posle (§ 8. zadrž. zakona). Medsebojni pravni odnošaji zadrugarjev, ki so pričeli poslovati pred vpisom zadruga v zadružni register, se ravna po določilih še veljavnega splošnega državlanskega zakonika o družbah (§§ 1175. in sledeči o. d. z.)

2. Ravno tako stopi v veljavo sprememba zadružnih pravil šele v onem trenutku, ko je bila vpisana v zadružni register. Do tedaj veljajo za zadrugo stara pravila (§ 9. zadrž. zak.) Načelnštvo, ki bi pričelo popreje poslovati v

smislu novih sprememb, bilo bi osebno in solidarno odgovorno za tako poslovanje.

Iz tega pa tudi sledi, da obstoja zadruga pravnoveljavno že pred razglasom nje vpisa in pred dostavitvijo sklepa o vpisu.

3. Kar se pa izvolitve novega načelnštva tiče, stopi ta-le takoj v veljavo in ni za to potreben niti vpis v zadružnem registru.

Dokler pa niso novi člani načelnštva vpisani v zadružni register in dokler ni vpis razglašen, se more zadruga tretjim osebam nasproti le tedaj sklicevati na nastalo spremembo v načelnštvu, ako dokaže, da so tretje osebe pri sklepanju poslov za spremembo vedele.

Zato mora načelnštvo ne le, da se izogne morebitnim globam, ampak v svojem lastnem interesu in v interesu zadruga sploh, skrbeti za to, da takoj naznani spremembe, nastale v svoji sredi, pristojni sodniji in da se te spremembe tudi takoj vpišejo in razglasijo.

Ni tedaj dovolj, da se vloži na sodnijo predlog za vpis in čaka rešitve, ampak tudi treba rešitev zahtevati.

Ali ste že poravnali naročnino za »Gospodarski vestnik«?

Č. A.:

TRŽAŠKA KMETIJSKA DRUŽBA
V TRSTU.

Tržaška kmetijska družba je v Trstu najstarejši zavod te vrste. Bila je to prva ustanova, ki je začela širiti med tržaškimi okoličani njihovo kmetijsko stanovsko zavednost. Bila je to istočasno tudi prva in skoroda edina ustanova, ki je širila gospodarski napredek med našim kmetom in varovala njegove interese. Kljub vsem težkočam in oviram, ki jih je morala družba premagovati predvsem za časa vojne, ko je zamrlo pri nas skoro vsako društveno delovanje, kljub vsej brezbriznosti in vsemu odporu, ki se je pojavil proti naši družbi po prevratu, posrečilo se je vsilrajnemu in požrtvovalnemu vodstvu postaviti jo na trdne noge. Pri svojem današnjem stanju bo Tržaška kmetijska družba lahko nudila našemu kmetu vse one prednosti, ki so danes naloga takim organizacijam.

Kolike važnosti je taka organizacija za kmetijstvo, to ve danes dobro že vsak zaveden kmet in izobraženec, kateremu je na srcu razvoj kmetijstva in splošen napredek gospodarstva.

Naš kmetovalec, ki je danes preobložen z bremenom, ki mu jih povzročajo vsled vojne narasli davki, ublaži si lahko svoj položaj edino-le s svojimi organizacijami. Nuditi pa mora taka organizacija kmetu istočasno s gospodarskimi tudi kulturnih ugodnosti.

Ti dve nalogi kmetijske organizacije se ne dasta ločiti v sedanjih razmerah. Radi tega je smatral odbor za umestno, da se preosnuje družba v zadrugo, ker le tako postane lahko kos svojim nalogam. Na občnem zboru, ki se je vršil v nedeljo, dne 30. maja 1926, se je ta preosnova v zadrugo tudi izvršila.

Tržaška kmetijska družba, ki je bila do sedaj navadno društvo, preda novi zadrugi z istim imenom vse svoje premoženje, ki presega danes že vrednost 80.000 lir. Poleg tega preide na novo zadrugo vse dosedanje poslovanje družbe, ki obstoja v razmeroma zelo dobro upeljani trgovini s kmetijskimi potrebščinami. Deleži nove zadruge znašajo 25 lir z enkratnim jamstvom. Deleži so torej tako nizki, da je dana prilika vsakemu, tudi najrevnejšemu posestniku, da pristopi in postane tako deležen vseh ugodnosti, ki mu jih lahko nudi taka organizacija.

Na občnem zboru je bilo izvoljeno novo načelništvo iz vrste najbolj zavednih in uglednih kmetovalcev in posestnikov. Za načelnika je izvoljen dr. Slavik, mož neprecenljivih zaslug za kmetijstvo in za naše ljudstvo sploh.

Upanje je, da bo preosnovana Tržaška kmetijska družba na zadružni podlagi zadobila med našim kmetom oni razmah, ki ga naše kmetijstvo potrebuje. Prepričani smo, da je dosega tega cilja mogoča, a je v prvi vrsti odvisna od zavednosti in sodelovanja našega kmeta samega.

Živinoreja.

Živinozdravnik Gerbic Josip:

O ZDRAVLJENJU DOMAČIH ŽIVALI.

.... »Hitro smo ji (kravi) dali nekoliko smodnika pod nos in ga zažgali, nekoliko pa smo ji ga dali piti, pomešanega z oljem«....

Iz pisma L. I. K. 15.

Zelo pogostokrat čitamo vprašanja v naših gospodarskih listih, katere stavijo živinorejci uredništvu, kako naj

zdravijo to in ono bolezen domačih živali. Koliko skrbi in prečutih noči prinese v hišo bolezen živine, to vedo samo naše kmečke družine. Koč mora leži na kmečkim domovjem preteča nesreča, ki žuga prekrižati marsikateri gospodarski nenapisan in nepreračunjen proračun. Pogin enega vola ali konja pomenja izgubo nenadomestljive delavne moči pri oranju in drugem gospodarskem delu, izguba ene krave znači v prav premno-

gih slučajih nenadomestljivo izgubo v prehrani in pogostokrat pomanjkanje v družini. Ko pa živinče ozdravi, izginejo težke skrbi kot se razpršijo temni oblaki na obzorju; z izginulo skrbjo pa se vrača v družino novo veselje do dela, nov pogum.

Zdravljenje domačih živali se vrši že dandanes v vseh kulturnih državah z najmodernejšimi sredstvi. Prav premnogokrat pa stoji živinozdravnik pred problemi takrat, ko gre za določitev bolezni. Posestnik živali, mesto da bi s svojo pripovedjo pomagal do pravilne določitve bolezni, v mnogih slučajih zavija pripovedovanje, ne izreče vsega, kar je opazoval tekom razvoja bolezni in mnogo zamolči, misleč, da s tem popravi stanje bolezni. Da bi tega nikoli ne delal! Naj naši gospodarji govore tudi tu vedno le resnico in naj ne prikrijevajo ničesar, ker si s tem morejo le škodovati.

V pre mnogih slučajih, ko posestnik sam zdravi svoja živinčeta, si prav pogostokrat »pomaga« z — vražami.

Prav priljubljeno zdravilno sredstvo je smodnik. Kajenje oteklih udov s smodnikom zamore imeti za posledico — vpepeljenje gospodarskega poslopa, vlivanje smodnika v želodec živinčeta pa pogin istega. Ne zdravi nikoli svojih domačih živali z vražami. To spada v minule čase, v srednji vek in še bolj nazaj. Ne rabi nikoli smodnika, petroleja, bencina in drugih takih nevarnih sredstev.

Ko vprašujejo naši živinorejci uredništva listov za svet pri bolezni domačih živali, naj opišejo znake oboletosti kolikor mogoče natančno. Mnogo je različnih bolezni, katere kažejo na zunaj iste znake. Le natančen popis bolezni zamore zadostovati do gotove mere, da si strokovnjaki pri listih lahko ustvarijo nekako sliko bolezni, ter zamorejo točno svetovati, da seže živinorejec po učinkujočih sredstvih, katere vrnejo zdravje domačim živalim. S tem pomožjo naši gospodarski listi k lepši sreči in boljšemu blagostanju na naših gospodarskih posestvih.

Dr. G. I.:

PRVA POMOČ V HLEVVU.

(Dalje.)

Ravnanje pri težkih porodih.

Pri tem poglavju moram naravnost povedati: polovica nezgod, ki zadeva našega živinorejca vsled težkih porodov govedi, prihaja od tod, ker ni bilo spretnega živinozdravnika pri porodu. Večkrat je temu vzrok okolnost, da ni bilo mogoče dobiti živinozdravnika pravočasno, prevečkrat pa tiči krivda nesreče v tem, da živinozdravnika sploh na pomoč niti klicali nismo. Pripeli se tudi, da zakrivi nesrečo nevednost in nemarnost živinorejca. Na splošno pa morem z mirno vestjo trditi, da se prav redko zgodi nesreča le radi tega, ker je bil slučaj res hud.

Na mestu bo torej, ako tudi o tem važnem vprašanju iz naše živinoreje nekoliko izpregovorim. V naslednjem podajam nekatera navodila, po katerih naj se umni živinorejec ravna, da se na sploh zmanjša število nesrečnih porodov.

1. Skrben živinorejec mora kravo stalno nadzorovati, kadar ima ta teliti. Spravi naj jo na priležen prostor in priskrbi naj ji mehko in udobno ležišče.

2. Za vsak slučaj naj ima pripravljeno: morne vode, mila, dve ali več čistih vrvi in navadnega ali razkuževalnega olja.

3. Mirno naj čaka, da se razvija porod. Če ta dolgo traja, naj po preteku nekoliko časa, ko so ponehali najhujši porodni popadki, žival preiskuje.

4. Živinorejec naj si obreže nohte, da bi ne morebiti z njimi ranil živali; opere naj kravi tudi zunanje dele spolovil; naj si umije roke in naj si jih namaže z oljem, potem naj previdno preišče, kaj ovira tele, da ne more na dan.

5. Kedar se je razlila voda iz mehurja, naj počaka še nekoliko časa, ali ne sledi porod, potem pa naj z vso mogočo previdnostjo ponovi preiskavo.

6. Pri tej zadnji preiskavi dožene: a) ali je le eno samo tele in ali je to

normalno; b) ali se tele nahaja v pravilni legi, to je, ali ste sprednji nogi stegnjeni proti izhodu iz maternične votline in na njih naslonjena glava — ali zadnji nogi iztegnjeni proti ustju votline.

7. Ako se lega teleta ne zdi pravilna, naj se s primernim in skrajno previdnim otipavanjem prepriča, kakšna je pravzaprav lega teleta.

8. Po tej preiskvi naj dobro premisli in preudari, ali kaže njemu samemu pozkusiti, da spravi tele v pravo lego.

9. Ako smatra, da bi on sam le s težavo mogel opraviti to važno opravilo, naj poskusi privezati vrvi na njemu najbližji nogi ali ob glavo teleta in naj takoj pošlje po živinozdravnika.

10. Dobro naj si zapomni, da v takih slučajih ne sme biti hlev zbirališče radovednežev. Zapomni naj si tudi, da našilno in nepremišljeno ravnanje lahko vse pokvari, tako da je potem vsaka živinozdravniška pomoč zaman in da sta oba, krava in tele, izgubljena. — (dalje.)

G. F.:

PEROTNINSKA KOLERA IN KUGA.

Pogostoma se pojavljajo glasovi, da divja v tem ali onem kraju huda bolezen med perotnino, ki zahteva obilo žrtev. V zadnjem času smo slišali, da kosi ta bolezen posebno hudo po dvoriščih v tržaški okolici. Dobili smo tozadevno tudi nekaj vprašanj, iz katerih bi sledilo da razsaja med kurefino kuga ali kolera, ki sta obe jako nevarni bolezni.

Kolera.

Ta je najnevarnejša nalezljiva bolezen domače perotnine. Razen kokoši napada tudi gosi, race, purane in golube. Napadena perjad pogine običajno zelo hitro, hipoma. Nekoliko se stresa, lomijo jo krči in v 1 do 5 minutah je po njej. Bolezen se pojavi 1 do 9 dni po okuženju, ki nastane vsled tega, da žival zavzije odpadke ali slino bolne perotnine, okuženo pičo, drob ali meso zaklanih ali poginjenih obolelih živali.

Navadni znaki kolere so: živali postanejo mahoma otožne in onemogle; jejo le malo ali prav nič; glavo skrivajo pod peroti ali jo zasučejo nazaj, postajajo in čepe na samotnem kraju; šopirijo perje in povešajo krila ali pa tavajo osamljene, povešajoč glavo; teka nimajo, a muči jih velika žeja. Iz nosnic in kljuna jim visi penasta sluz. Greben in podbradek jim obledita ali pomodrita. Od živali začne liti smrdeča driska; kurjek je voden, zelenkast, sivkast ali belkast ali ima tudi vse te barve naenkrat. Bolne živali težko dihajo, odpirajo kljun, kakor da bi jim sapa pohajala. Končno poginejo med krči in zaspanostjo.

Živali, ki jih je napadla kolera, so skoro gotovo zapisane poginu. Po dosedanjih opazovanjih se je dognalo, da 80 do 100% obolele živali pogine. Radi tega je tudi zdravljenje jako nevhaležno in obeta le malo uspeha. Navadno dajajo sumljivim živalim razna razkuževalna sredstva, raztopljena v pitni vodi: železni sulfat, salicilno kislino, fanin (0.5 do 1%), solno kislino 2%.

Kar pa mota kurjerejec storiti, da prepreči razpašenje kolere, je to, da takoj zdrave živali loči od bolnih in da vso posodo in kurnik temeljito očisti in izpere s karbolno kislino (5%) in pobeli z beležem (5 kg živega apna na 100 l vode). Poginjene živali in gnoj naj se zakopajo globoko ali — kar je še najboljše — naj se sežgejo.

Kuga.

Perotninska kuga se loteva izključno kokoši in puranov, to je plic, ki spadajo v razred kokoši. Napadene živali poginejo v 2 do 4 dneh, le redko traja bolezen delj časa.

Obolele kokoši so zaspane, omamljene, ne žrejo, povešajo glavo in peroti. Pri hoji se opotekajo, driske pa navadno ne dobijo; v tem se glavno loči kolera od kuge. Greben in podbradek potemnita in postaneta naposled črnordeča; pa tudi okoli oči koža pordni in po črni. Proti koncu položijo kokoši glavo pod perotnice, postanejo omrtvoudene in se več ne ganejo — po njih je!

Zdravljenje je običajno brezuspešno. Navadno poginejo vse kokoši na enem dvorišču. Radi tega je iz gospodarskih ozirov pametno, obolelo kurelino nemudoma poklati in jo z odpadki vred globoko zakopati. Nalezejo se živali kuge na enak način kakor kolere.

Te podatke smo posneli po spisih živinozdravnika Dularja in Slivnika.

»Coleravio«.

Iz nekega spisa, priobčenega v listu »Giornale di Agricoltura della Domenica« leta 1923, pa posnemamo da se je profesorju Aruchu posrečilo na podlagi večletnih poizkusov dobiti posebno zdravilno sredstvo, ki uspešno učinkuje tudi proti perolninski koleri in kugi in katero je njegov dobitelj krstil na ime Coleravio (koleravijo). Dr. Falopiani, ki se je tudi mnogo bavil s kurjimi boleznimi, piše o tem zdravilu sledeče:

»Coleravio je preizkušeno sredstvo za uspešno pobijanje kurje kolere. Ako daš tri kroglice coleravio oboleli kuri, tudi če se nahaja v težkem stanju, zapiše že čez 24 ur, da se je bolezen odločilno obrnila na boljše, na kar sledi v kratkem času popolno ozdravljenje.

Priporočljivo je rabiti to zdravilo tudi kot preprečevalno sredstvo. Napadenih kokoši ni namreč mogoče takoj ugotoviti, ker se bolezen razvija z največjo naglico (tudi v dveh urah).

Ako je komu poginilo že več glav, naj da ostalim nemudoma »coleravio«. Takoj se opazi, da se je bolezen ustavila; tudi ne izbruhne več na novo, ako se je »coleravio« rabil v predpisani količini in ako se je razkužil kurnik, gnezdo, posoda in sploh vse, kar spada v kurnik.

Umetnost bi bilo, da bi naše gospodinjice poskusile tudi to sredstvo, ako prične kuga ali kolera razsajati med njihovimi piškami in pulkami.

—r—n:

ODBIRANJE KUNCEV.

Napredni živinorejec ve kako važno je odbiranje pri govedoreji in prasičereji, da doseže popoln uspeh. Prav tako

važno je odbiranje pri kunčereji. Seveda za kunčerejca ni zakona, da bi ščitil parjenje v sorodstvu itd. Za to pa je lažje na kunčerejcu, da se sam pobriga za to.

Odbiranje ni važno samo za kunčerejca, ki neguje čistokrvne pasme, temveč tudi za onega, ki redi živali le za zakol. Kajli pri odbiranju kuncev moramo tudi v tem pogledu biti strogi, da dobimo v prvi vrsti dobre živali za pleme, ker od tega je odvisen ves uspeh kunčereje.

Pri odbiranju moramo paziti na ustroj telesa, odpornost napram boleznim in drugim škodljivim vplivom, na razvoj živali in, kdor se bavi s čistokrvno pasmo, tudi na barvo. Popolnoma preprečiti pa je plemenitev v sorodstvu. Za pleme izberemo spomladanske mladiče od dobrih starišev in te od drugega gnezda. Izbrani mladiči za rejo naj sesajo nekaj dalje časa kot oni za zakol.

Zajka naj kaže že na zunaj nekaj nežnega, ženskega. Glavo naj ima drobno, žensko, prsi široke in globoke; zadnji konec pa širok ter dovolj razvit trebuh.

Zunanost zajca naj bo možka; glava bolj močna, a tudi pri njem naj bodo prsi široke in globoke, zadnji konec naj ima nekaj šibkejši od zajke. Pri obeh pa naj bo dlaka svetla in gladka; pri tem seveda igra tudi ulogo živahnost in veselost živali.

S temi zunanjimi opisanimi znaki ni še rečeno, da bodo gotovo živali dobre za pleme, marveč je treba paziti pozneje pri plemenitvi, oziroma pri zajki na njeno odgojo mladičev.

Preveč bi zahteval od kunčerejca, če bi rekel, da naj si vse važne dogodke iz kunčereje zapisuje. Mnogo truda ga ne bi stalo, pač pa bi se veselil uspehov.

KOLIKO MLEKA DA LETNO KOZA?

Koza, ki je izključno na paši in ki ima dovolj krme, da letno krogi 800 litrov mleka. Ako pokladamo kozi priboljške (zrnje, stročnice in druge slične), se

pridelek mleka more dvigniti na 900 litrov letno. Boljše koze planinskih izbranih pasem, ki imajo krme v izobilju in ki dobivajo tudi priboljške, so v stanu dati

lečno do 1200 litrov mleka. Ako si hočeš vzgojiti kozjega mladiča, moraš računati, da da taka koza krog 160 litrov mleka manj na leto.

Mlekarstvo.

C. T.:

Snaga posode.

SIRARSTVO IN SNAŽNOST MLEKA.

Na Tolminskem se je sirarstvo zlasti po vojni močno razvilo, vendar pa je ponekod še v prav žalostnih razmerah. Po nekaterih mlekarnah se pojavljajo v poletnem času pri sirih napake, ki se v zimskem času sploh ne opažajo, ali pa le v majhni meri in brez večje škode. Marsikje razmišljajo, kaj naj bi bilo krivo, da pri izdelanih sirih ni vse v redu, da siri že takoj po izdelavi prehitro in premočno vrejo, da se napihnejo ali napnejo, da razpokajo itd. Vse te napake so le prevečkrat v veliko in občutno škodo mlekarstva obrti. Neglede na to, da je bilo v naših Gorah, vsaj dozdej še, dovolj hladno v primeri o prejšnjih letih, so se navedene napake vseeno pojavile, kar bi nikakor ne smelo biti.

Snžno mleko — glavni pogoj dobrote sira.

Kako pa ravnajmo v bodoče, da preprečimo prehitro in premočno vrenje, napihovanje ali napenjanje in razpokanje sirov? Predpogoj vsemu temu je zlasti snaga in čistost pri ravnanju z mlekom doma in v mlekarni. Člani združenih mlekaren bi morali skrbeti za največjo snago pri molzenju in pri dovažanju ali spravljaju mleka v mlekarno. Pa tudi v mlekarni sami mora vladati skrajna »snaga«. Potem bi tudi sir ne trpel na omenjenih napakah in bi dosegel pravo kakovost in vrednost. Človeku se kar težko zdi, ko vidi pred seboj premalo osnaženo mlečno posodo. Vodstvo mlekarstva zadrug (načelnništvo in nadzorništvo) bi moralo strogo paziti in zahtevali od članov, da svojo mlečno posodo takoj po vsaki uporabi temeljito osnažijo.

Po uporabi naj člani temeljito poparijo posodo v vreli vodi, v kateri naj raztopijo, ako že ne redno vsak dan, vsaj semtertje po nekoliko sode. Pri tem morejo mlečno posodo dobro odrgniti tudi s ščetjo. Pazi naj se, da doseže ščetja tudi vse najsrajnejše dele mlečne posode. Posebno je treba odrgniti s ščetjo mlečno posodo povsod tam, kjer se navadno in najraje nabirajo ostanki mleka.

Ko je posoda temeljito in vsestransko očiščena s ščetjo v vreli vodi, jo je na to dobro sprati in splakniti v čisti vodi. Takoj po očiščenju se postavi posoda, obrnjena z oprtino navzdol, na zračen prostor, da se osuši. Če le mogoče, naj se postavi posoda na sonce, ki najbolj zatre in zamori škodljive glive in bakterije. Molžnjaki in posoda za dovažanje mleka v mlekarno se smejo izključno rabiti samo za mleko in v nobene druge namene. Ni dopustno, da se prenaša iz sirarne sirotka v mlečni posodi. Kdor to dela, je treba, da sirotka doma takoj izprazni iz mlečne posode, ki jo mora brž nato še posebno skrbno in temeljito osnažiti.

Dobra mlečna posoda.

Pri nakupovanju mlečne posode je dobro in potrebno gledati na to, iz kakšnega materiala ali tvarine je in kako je tudi izdelana. Najboljši material za mlečno posodo je pločevina, ki je dobro pocinjena. Mlečna posoda domačega izdelka je, žal, jako slaba, ker je napravljena iz več kosov in je slabo pocinjena. Vse pocinjenje je pomanjkljivo in prepovršno. Na raznih pocinjenih meslinah so majhne votline in razpoke, v katerih kaj rado zastaja mleko, ki se tamkaj skisa

in pokvari, ker je temeljito snaženje nemožno. Posledica tega je, da se nesnaga vedno bolj in lažje množi ter se lahko prenaša tudi z ene posode na drugo. Tudi vrat mlečne posode domačega izdelka je nekoliko preveč opremljen z vdolbinami iz žlebcic, ki so le nekaka nabiralnica in shramba za nesnago. Vrat pri prenašalni mlečni posodi naj bode gladek in naj ima le en pokrov, v katerem naj je tudi zračnica, da se mleko ne zaduši, ako pride še neohlajano v posodo. Vsak zadružnik naj si nabavi mlečno posodo tovarniškega izvora, ki je napravljena iz enega samega kosa in je tudi dobro pocinjena. Tudi če je ta posoda nekoliko dražja, je pa toliko bolj trpežna in se da vedno temeljito snažiti. Člani bodo imeli od dobre mlečne posode le korist, ne pa škodo, kakoršno že imajo ponekod.

Snaga v hlevu in na planinah.

Ko bodo vsi omenjeni nedostatki odpravljeni, se ne bodo tako lahko poja-

vile prej navedene napake pri izdelovanju sira v poletnem času, ne doma, ne na planinah. V mlekarnstvu je snaga glavna podlaga dobrih mlečnih izdelkov sira in masla. Zato se priporoča vsem članom mlekarskih zadrug na Tolminskem, posebno pa še onim v bovškem okraju, največja snaga v hlevu, pri mlečni živitni, pri molzenju in mlečni posodi. Izvaja naj se vsestranska snaga tudi po vseh onih planinah, kjer se dobiva in siri ovčje in kozje mleko v izogib veliki škodi, ki so jo občutile nekatere mlekarnice v pretečenih letih in to največ prav radi pomanjkanja snage pri dobivanju mleka in pri sirjenju. Vsi prizadeti naj te vrstice upoštevajo v polni meri v svojo lastno korist in s tem tudi v splošno korist našega sirarstva.

Rabite OREHOVE TROPINE. najcenejše močno krmilo!

Čebelarstvo.

G. F.:

OJAČEVANJE SLABIČEV.

Če oslabi tudi pridnemu čebelarju semtertja kakšen plemenjak, ni to nič posebnega. S tem mora vsak čebelar vedno računati. Dolžnost pa je umnega čebelarja, da oslabelemu panju pomaga. In tu nastane vprašanje, na katero si marsikdo v začetku svojega čebelarjenja ne zna odgovoriti.

Kako naj si čebelar v takem slučaju pomaga? Najlažja in najkrajša pot je, da oslabiljencu pridružiš kak drugi plemenjak, ker prav močan panj prekosi dva in tri slabiče. Pomni pa vedno, da pomeni beseda ojačiti, kakemu slabiču pomnožiti čebelno družino s pomočjo drugih krepkejših plemenjakov. Predno začnemo z ojačevanjem, moramo pomisliti, ali je za to opravilo primeren čas. Panji morajo biti močni pred glavno pašo. V tem pravcu vrši umni čebelar

ojačevanje oslabeledih panjev. Pravilno je, da naj se slabiči ojačijo krog štirinajst dni pred dobro pašo.

Kakor lahko bogatin revežu nekaj da, ne da bi s tem občutno zmanjšal svoje imetje, tako prenese lahko tudi močan panj, ako mu odvzamemo nekaj njegove družine in je dodamo slabiču. Oba bosta potem živela. Kako naj pri čebelah to odjemanje in dodajanje vršimo? Na več načinov:

a) S prestavljanjem panjev. — Krog poldne lepega solčnega dne, ko so vse čebele na paši, vzdignemo močnega plemenjaka in ga postavimo na prostor slabiča, slabiča pa na prostor plemenjaka.

b) Z ometanjem tujih čebel. — Odpremo enega ali več močnih panjev, ometemo raz nekatere satnike čebele v zabojček, ga s pokrovom pripravimo da morejo iz njega starejše čebele odleteti, mlade pa ostanejo v zabojčku. Te

pokropimo z redkim medom in jih vsujemo slabiču v priprto prazno medišče ali pa za okence njegovega medišča, ko smo privzdignili njegovo zaklopnico. Matice ne smemo seveda odzvzeti nobenemu plemenjaku pri ometanju.

c) S pridevanjem zrele zalege. — Hitro in lahko ojačimo slabiča, ki ima sicer dobro matico, a malo čebel, ako mu pridevamo polagoma iz drugih krepkih panjev po en satnik že zrele zalege. Paziti pa moramo, da jih ne pridenemo več, kakor jih more slabič gosto obsesti. Njegovo prazno satje, ki ga pri tem sproti odjmljemo, porazdelimo med druge plemenjake. Satnike z zrelo zalego postavljaj le v gnezdo, da ga čebele gotovo zasedejo. Drugače bi se zalega lahko prehladila in bi pričela gniti. Močnim plemenjakom z odjemanjem ne škodujemo, ampak celo koristimo, ako jim odjmljemo pravilno in ob pravem času.

č) S prenašanjem čebel. — Nekateri čebelarji pomažejo pitalno koritce z medom, položijo ga zvečer na dno plemenjaka in ga čez nekaj minut, ko je koritce polno čebel, odzamejo in takoj vtaknejo slabiču pod gnezdo. Mlade čebele ostanejo v novem domu, stare pa drugi dan odletijo v svoje prejšnje domovanje, ne da bi kaj žalega storile slabičevi matici, ker s polnim želodcem so tudi stare čebele pohlevne in krofke. Tako prenašanje tolikokrat ponovimo, kolikor se nam zdi potrebno v ojačenje slabega panja.

d) Z uničevanjem slabih matic. — Kjer se prepričamo, da ima slabič matico, od katere ne smemo prida pričakovati, je najboljše, da jo uničimo in satnike s čebelami vred porazdelimo med druge plemenjake. S tem si sicer znižamo število panjev, a ojačimo pa druge plemenjake. Ti nam lahko kaj naberejo, dočim bi nam slabič v nikakem slučaju ne dal dobička.

Seveda je treba pri vseh teh opravilih ravnati previdno in mirno, drugače si lahko vse pokvarimo. — Po Lakmayerjevem »Umnem čebelarju«.

KAJ PRAVIJO VREMENSKI PREROKI?

V peti in šesti številki smo prinesli vremenske napovedi za dobo 1. maja do 31. julija 1926. Prerokovanja niso bila nič kaj ugodna. A to ni tako hudo. Hujše je, da so se vremenski preroki zadeli, ker je vreme v vsem tem času pokazalo svojo popolno nenaklonjenost čebelarjem. Akacijeva paša je bila slaba, a tudi kostanj se ni obnesel. Ko je bil kostanj v najbujnejšem cvetu, pa je začelo deževati dan na dan, tako da je tudi ta paša šla brez pravega haska mimo na boljše čase upajočega čebelarja. Da, na upanju pa znajo živeči čebelarji. Tri leta jih tlači že smola, a še niso obupali, še skrbijo za svoje ljubljenske in čakajo potrpežljivo boljših dni, ki morajo priti. Za to pa: Bog živi naše čebelarje.

Od avgusta dalje nam preroki napovedujejo naslednje vremenske razmere: **Od 1. do 5. avgusta:** Lepo vreme, huda vročina; v tej dobi bomo imeli najbolj vroče dni leta. — **Od 6. do 10. avgusta:** Slabo vreme, dež. — **Od 11. do 15. avgusta:** Nadaljevanje slabega vremena, nevihte s točo. — **Od 16. do 20. avgusta:** Suho, padec vročine; potem oblačno in premenljivo. — **Od 21. do 25. avgusta:** Lepo vreme, vročina. — **Od 26. do 31. avgusta:** Vročina s kakšno nevihtico. — **Od 1. do 5. septembra:** Prve dni lepo in vroče, potem hladno in mnogo dežja. — **Od 6. do 10. septembra:** Sprva oblačno in vlažno, potem jasno in vroče. — **Od 11. do 15. septembra:** Sprva lepo vreme in vroče, potem veher in nevihte.

Torej tudi v tem razdobju, v katerem bi si čebelice morale nabrati dovolj zaloga za prezimljenje, niso prerokovanja nič kaj ugodna.

VESTI.

Satnic nima več Slovenska čebelarska zadruga na razpolago.

Vosek kupuje zadruga v vsaki množini, a ga plačuje od 15. julija 1926. dalje največ do 16 lir za kg, to je po kakovosti.

Kozarci so še na razpolago.

Vinogradništvo.

Ušaj Just:

ŠE NEKAJ O GROZDNEM MOLJU.

V letošnji peti številki »Gospodarskega vestnika« sem opisal grozdnega molja in način pokončevanja prvega spomladanskega rodu, ki se pojavlja v mesecu maju in dela škodo na zarodu. V tem članku sem tudi omenil, da se ta škodljivec poleli, tako nekako v mesecu juliju, še enkrat pojavi. Takrat pa dela škodo na grozdju, ki se je začelo debeliti. Črviči, ali pravzaprav goseničice grozdnega molja, objedajo jagode, jih vrtajo in se zajejo v njih sredino. Napadene jagode so luknjičaste in začnejo navadno gniti. Škoda je zelo občutna, ali vendar ne tako velika, kakor ona, ki

jo povzročajo molji prvega ali spomladanskega rodu.

Kot najbolj učinkovito sredstvo za pokončevanje moljev spomladi, sem priporočal svinčeni arzenijat. To sredstvo je hud strup. Zato ga poleli v borbi proti drugemu rodu molja ne smemo rabiti, ker je nevarnost, da pride v vino. Mesto arzenijata rabimo poleli: tobačni izvleček; 1½ kg tobačnega izvlečka primеšamo že napravljeni galični brozgi, kakor jo rabimo proti peronospori, in poškropimo s tem napadeno grozdje. To moramo seveda storiti pravočasno, vsekakor prej, kakor se molji zabubijo. Ko se je molj zabubil, ne koristi nobeno sredstvo več. Torej, velja tudi tukaj načelo: podvizaj.

Sadjarstvo.

Štrekelj Josip:

NAVADNEJŠE RJE IN PRSICE NA SADNEM DREVJU.

1. **Hruškova rumena rja.** Listje zadobi na gorenji strani zagorele, temnorumene, podolgate, 10–20 mm velike usnjate lise. Na spodnjem delu lis, pod listom, so pa rožičkasti izrastki. Napade tudi sadje.

2. **Belopikčasta hruškova rja.** Na listju so gostoposejane posušene okrogle bele pike, obrobljene s črnim madežem v premeru 2–3 mm. Ta je nevarnejša, ker proizvodi, da listje prezgodaj odpade.

3. **Sivopikčasta hruškova rja** je podobna beli. Na listju se pojavijo 1–5 mm velike sive nepravilne suhe pike.

4. **Rujava hruškova rja.** Na listju nastanejo 1–3 mm velike okrogle nepravilne rujave lise. Listje odpade že poleli. Napada tudi nešplje in kutne. Drevesnicam je posebno nevarna, ker se prezgodaj drevesca ogole.

5. **Rujava marelična rja.** Na listju in na še zelenem sadju se pojavijo okrogle, temno-rujave 1 do 6 mm velike lise,

ki se posuše in iz listja izpadejo, da izgleda list, kakor prestreljen. Napadeno sadje ostane krhljivo. Ta bolezen se pojavlja tudi na breskvah in črešnjah.

6. **Porujavanje črešnjevega listja.** Listje na črešnjah se zvije, posuši in ostane do pomladi na drevesu. Napada tudi sadje, da se ne more razviti in tik pred zorenjem zgrije.

7. **Drobna rja na črešnjah, češpljah in slivah.** To so blede-sivo-rujavi, rdečkasto obrobljeni ½–4 mm veliki madeži. Ti madeži se posuše in nekateri proti koncu polelja izpadejo iz listja. Tudi vsled te bolezni odpade jeseni listje prezgodaj.

8. **Rdeča rja na češpljah.** Na listju nastanejo zagorele, temnorumene, skoraj rdeče 10 in več mm velike, usnjate lise. Pod in nad listom so gladke in v tem se ločijo od hruškove rumene rje. Napada le mestoma, zato ni prav nevarna.

9. **Rosna rja na češpljah.** Cel list je posejan z malimi pikicami. Kadar so prav goste, listje porumeni ali porujavi in prezgodaj odpade. Napada vse slive, marelice in tudi breskve.

10. **Orehova rja.** Napada orehe. Na listju se pojavijo sivo-bele, ob robu črno-obrobline, nepravilno okrogle 1-10 mm velike lise. Ako se zelo razpase, odpade listje prezgodaj.

Da zavarujemo sadno drevje pred temi glivičnimi škodljivci, moramo ga škropiti z 1-1½% bordološko mešanico, kakoršno rabimo za odvrčanje peronospor v vinogradih. Prvo škropljenje moramo opraviti pred brstenjem, drugo ob začetku poganjanja prvega listja in tretje 3-4 tedne kasneje.

S tem delom pa obvarujemo drevje tudi drugih škodljivcev, ter si zagotovimo ugodnejšo letino in trajnost dreves.

Razen tega naj se bolno listje, ko odpada, skupi in sežge. Zlasti pod točko 6. opisane črešnjeve rje, naj se že pomladi po možnosti raz dreves pobere viseče suho listje, predno odpade ob brstenju in v ognju uniči.

Mnogi zamenjujejo rjo, pa tudi peronosporo na trti z **listno pršico**. Ni čudno, ker s površnim pogledom in prostim očesom, brez povečala, skoraj da ne razločiš belih lis na spodnji strani trtnega listja od peronospore.

Pršice napadajo ljudi, živali in rastline. Na ljudeh in živalih jim pravimo garje. Vsaka žival ima svojo vrsto garij, ki se jih po dotikanju z obolelo naleze. To so male, s proslim očesom nevidne kosmate živalice, ki pri ljudeh in živalih razjedajo in rijejo pod kožo, kar povzroča srbež in nemir. Množé se pa neznanško hitro.

Podobne stvarce so na listju, zato jih imenujejo listne pršice. S tem, da pršica pika mladi list in srka iz njega sok, zraste na listu bradavice in v njih na spodnji strani lista belkaste kosmatine. Te bradavice so v premeru prilično 1-6 mm velike. Čez nekaj časa ona bela vlakna v bradavici porjavé.

Ako imaš dobro povečalo, ugraj napadeni mladi list in pregleduj na solncu notranjost bradavic na spodnji strani lista, pa se ti bo posrečilo zagledati malo, sivkasto, kosmato živalico, ki nemirno teka po skledici (v bradavici)

tje in sem. Menda ji solnčni žarki ne ugajajo, zato je tako splašena.

Pršice napadajo v naših krajih najbolj trte, potem hruške in orehe. Dobiš trto, ki ima vse listje nagubančeno in bradavičasto. Najhitrejše se množé do junija.

Ako se pokažejo v malem številu, jih rastlina prenese brez škode; velika množina pa ovira rast in rod.

Do zdaj znano sredstvo za uničevanje pršic je škropljenje z bordološko mešanico, zlasti spodnjih strani listja.

Letos napadeno sadno drevje po rji in pršicah naj sadjarji in vinogradniki opazujejo, v bodoči zgodnji pomladi pa naj se jim postavijo krepko v bran.

— —

U. J.:

O CEPLJENJU V SPEČE OKO.

Cepljenje v speče oko je eno najboljših cepljenj, zlasti pa za breskve. To cepljenje, ki se izvršuje v mesecu juliju in avgustu, zato tako imenujemo, ker cepljeno oko požene šele prihodnje spomladi in torej čez zimo spi. Včasih nam pa cepljeno oko še v istem letu požene. To je pa nepravilno in nezaželjeno, ker tak poganjak navadno do zime ne dozori in potem po zimi pomrzne in se posuši. Navadno požene cepljeno oko v istem letu le tedaj, če je bilo cepljenje izvršeno prezgodaj, ali pa če se je odrezala mladika ali veja nad cepom, takoj po cepljenju, kar je zelo napačno. Divja mladika nad cepom naj se odreže šele spomladi v prihodnjem letu, in cepi naj se kolikor mogoče kasno; seveda pa prej, ko divjake zgubijo sočnost. Cepljenje v speče oko se drugače enako izvrši, kakor sem to opisal že v lanskem letniku »Gospodarskega vestnika«.

Končno omenjam samo še to-le: naj se pri izberu cepičev gleda v prvi vrsti na dobroto njih sadeža, ki se na trgu dobro proda.

Jablane, hruške in druge cepe, cepi v mladosti za stare zobe!

Poljedelstvo.

Ing. Čok Andrej:

O UMETNIH GNOJILIH.

(Nadaljevanje.)

III. Skupina kalijevih gnojil.

Skupina kalijevih umetnih gnojil šteje tudi precej vrst z različnimi odstotki in z razno obliko kalijevega hranila. Kalijeva umetna gnojila prihajajo na trg navadno v obliki več ali manj umazane soli, ki je precej podobna navadni kuhinjski soli, katere velikost zrn in pa barva je lahko različna. Omeniti je še, da so kalijeve soli običajno bolj suhe, nego kuhinjska ali živinska sol, ker prve ne vsrkavajo tako močno vlage vase.

Kalijeve soli kot umetna gnojila delimo predvsem v 3 podskupine in sicer:

1. podskupina umazanih ali prirodnih kalijevih soli z poznano vrsto »kajnit«
ter »sylvinit«;

2. podskupina čiščenih prirodnih soli in sicer navadno s 30–31% ali pa 40–41% kalijevega okisa;

3. podskupina rafiniranih soli k katerim prištevamo: a) kalijev klorid navadno s 50–52% kalijevega okisa in tudi več %, ter b) kalijev sulfat z 48 do 50% kalija.

Pripominjamo, da je kalij v vseh gnojilih računani v obliki kalijevega okisa.

1. Kajnit in sylvinit sta surove umazane soli, ki vsebujejo okrog 13% kalija. Pridobivajo te soli v solnih ležiščih, kjer kopljejo tudi navadno kuhinjsko ali domačo sol — kamenito sol.

Kajnit, ki ga kopljejo največ v Nemčiji, blizu mesla Stassfurt, ima v sebi tudi precej kuhinjske soli in magnezijevega klorida. Magnezijev klorid je pa rastlinam navadno škodljiv. Zahtevati je radi tega pri kupčiji odsotnost te soli. Kuhinjska sol, ki jo vsebuje ta dve gnojili v precejšnji množini, je pri naba-
vi teh gnojil tudi važen činitelj. Predvsem ne bomo nabavljali nizko odstotnih kalijevih gnojil, to je kajnita in sylvinita, ki vsebujeta mnogo kuhinjske soli za

težke zemlje, ker po kuhinjski soli postane zemlja še težja. Tudi nekatere rastline le težko prenašajo prisotnost domače soli, tako n. pr. krompir. Krompirju radi tega tudi raje damo kalijevega sulfata. Nasprotno pa ljubi pesa bolj kalijeve soli z domačo soljo tako, da gnojijo po nekod pesi celo neposredno s kuhinjsko soljo.

Omeniti nam je tukaj še, da se danes umazane ali surove soli pri nas le malo ponujajo in malo kupujejo, ker so razmeroma z odstotki hranilne vrednosti kalija preveč drage, in to radi predragega prevoza za enako količino kalija. V zadnjih letih se pa raba kajnita zopet precej širi tudi izven Nemčije, ker služi dobro za pokončevanje nekaterih plevelov, kakor na pr.: predenice, ognice in še drugih. Važno je pa tudi to, da sta se kajnit, kakor tudi sylvinit izkazala na lahkih zemljah večkrat bolj učinkovita nego same čiščene odnosno rafinirane kalijeve soli — (dalje.)

— —

Ing. Podgornik Anton:

AMERIŠKI ROGOVILČEK.

Ameriški rogovilček (*Galinsoga parviflora*), ki je znan na Tolminskem, posebno pa na Kobariškem, pod imenom »Tomažin«, je zelo nevaren plevel. Ameriški se imenuje zato, ker se je zanesel v Evropo iz Amerike, rogovilček pa radi tega, ker je steblo rogovilasto. Rastlina zraste tudi do tričetrt metra visoko in spada botanično k košaricam. Listi so nasprotni sloječi, jajčasti in močno nazobčani. Ima številne za grahovo zrno velike rumene cvetne glavice, ki so obdane ali obrobljene s petimi komaj značnimi belimi venčnimi listi.

Ameriški rogovilček je enoletna rastlina in tvori obilo nakopičenega drobnega lahkega semena, ki ga raznaša veter, ko dozori, daleč naokoli. Seme ohrani v zemlji svojo kaljivost tudi več let. Če izrujemo cvetoče rastline in jih pustimo ležati, dozori seme lahko

vseeno. Okopavine (krompir itd.) z lahko preraste in s svojo bohotno rastjo tudi deloma ali popolnoma zatire. Kjer se je rogovilček ugnezdil, ne vidimo drugega kakor cel gozd tega plevela.

Ameriški rogovilček raste, nastavlja cvet in seme malodane skozi vso dobo rastlinske rašče, od spomladi pa do pozne jeseni. Kakor že omenjeno, se razmnožuje zelo hitro s semenom. Zato ga je treba zatirati tako, da pravočasno preprečimo vsako tvorbo semena. Kjer se forej pojavi, ga je vselej že pred cvetenjem uničiti. Zatremo ga pa najprej, ako njive prav pogostoma plejemo in okopavamo. Iztrebiti ga je pa vedno s korenino vred. Ako ga samo pokosimo ali požanjemo, nam ni mnogo pomagano, ker lahko zopet požene iz stebela. Ker ostane seme lahko delj časa kaljivo, ne spravljajmo tega plevela ne na gnoj ne na kompost, pa tudi živini ga ne krmimo. Tudi za nasiljanje živine ga ne smemo uporabljati. Drugače zanesejo lahko s kompostom in gnojem njegovo več let kaljivo seme zopet na njivo.

Da ga popolnoma uničimo, je najbolje, da ga ob pletvi ali okopavanju spravimo vkup, ga pomešamo med suho listje ali slamo in sežgemo. Lahko ga tudi pustimo, da se v kupu najprej posuši, na kar ga šele sežgemo kakor vsak drug plevel, ki se razširja s semenom.

Po vojni se je rogovilček močno razširil in razpasel po Tolminskem. Že lani in letos se je pojavil tudi v neposredni okolici Gorice. Bati se je, da se razširi povsod pri nas. Zato ga je treba začeti sistematično zatirati. Ne zadoštuje, da ga zatirajo le posamezniki na svojih njivah, večina pa se sploh ne brigajo zanj. Za uspešno zatiranje tega plevela je neobhodno potrebno, da ga zatirajo brez izjeme in istočasno vsi kmetovalci na svojih zemljiščih. Ako le eden izmed njih tega ne stori, potem je tudi ves trud ostalih brez pravega in brez popolnega uspeha. Le s skupnim vstrajnim delom je mogoče zatreti ta nevarni

plevel, ki je v zadnjih letih zelo škodoval, in še vedno škoduje vsem pridelkom na Tolminskem.

Kdor ameriškega rogovilčka še ne pozna, naj si ga čimprej ogleda pri Kmetijskem društvu v Gorici. To kratko poročilo se priobčuje kot odgovor na razna došla tozadevna vprašanja.

--

G. F.:

RDEČA ALI LAŠKA DETELJA.

Avgust je najprimernejši čas za sejanje rdeče detelje. Priporočljivo je, da ši vsak kmetovalec obseje s to deteljo primeren kos zemljišča. Saj pride le na ta način zgodaj spomladi do zelene piče, ki je večkrat že prepotrebna, posebno pa če so se seniki med dolgo zimo izpraznili.

Pri pripravljanju zemljišča za setev rdeče detelje moraš v prvi vrsti misliti na dobro seme. Lansko leto, kakor že leta poprej, je marsikoga obšel bridek kes, ker ni pazil na seme.

Kupuj vedno očiščeno seme. Kajti, je, ako si nabaviš takšno seme, moreš biti gotov, da te ne bo nikdo sleparil s puhlimi plevami.

Mlado, zdravo seme rdeče detelje se spozna na enakomerni rumeni barvi. Ako je seme temnordeče, je gotovo staro. Kaljivost dobrega semena znaša nad 85, čistost pa lahko nad 95 odstotkov. Oluščenega semena zadostuje za vsak ha 25 kg ali za njivo 8 do 9 kg. Ako se hoče uporabiti neoluščeno seme, potem je treba vzeti za vsak ha 60 kg ali za njivo 20 kg. Dobro je, da se ne obsejejo njive hkratu z laško deteljo, marveč da se obsejejo razne njive v primernih presledkih, z razlike malih dni. V takem slučaju se ima potem skozi več časa neprezrelo laško deteljo za zeleno krmljenje. Seme laške detelje se seje kar načez z roko, ali bolje je, če se uporabi za to sejalni stroj, ker se precej semena prihrani. Posejana detelja naj se pobrna, da se seme na lahkem z zemljo zakrije.

G. F.:

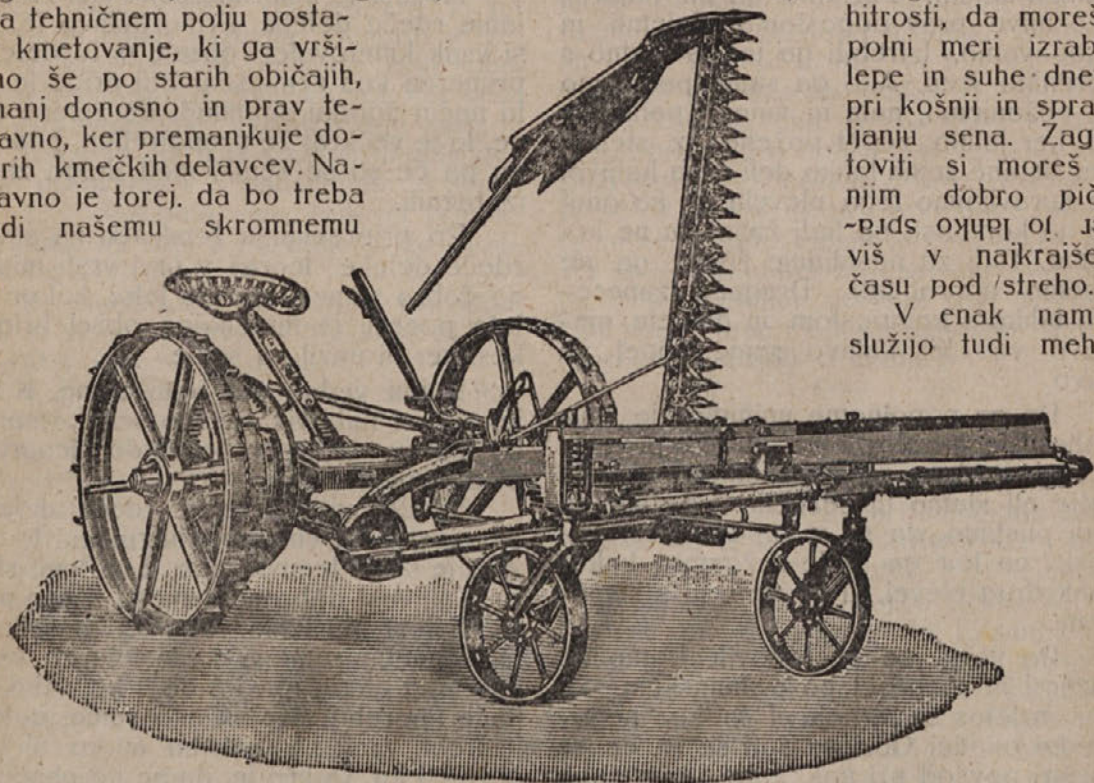
KOSILNI STROJ IN MEHANIČNE GRABLJE.

Današnjega kmetovanja si brez raznih strojev in drugega mehničnega orodja skoro misliti ni mogoče. Menim tu na kmetovanje, ki hoče veljati za umno in napredno. Delo, za katero je treba na desetine pridnih rok in mnogo časa, opravi ena ali dve osebi z manjšim trudom in v primeroma krajšem času, ako je odgovarjajoč stroj na razpolago. V sedanji dobi velikega napredka na tehničnem polju postaja kmetovanje, ki ga vršimo še po starih običajih, manj donosno in prav težavno, ker premanjkuje dobrih kmečkih delavcev. Naravno je torej, da bo treba tudi našemu skromnemu

Za košnjo in spravlanje sena in druge piče se rabijo v naših krajih še skoro izključno navadna kosa ali srp in navadne grablje. S kolikim trudom in s koliko zamudo časa, ve vsak. V kmetijsko naprednejših krajih pa danes kose in grabelj skoro ne poznajo več.

Kosilni stroj in mehanične grablje opravljajo z lahkoto in hitro težavno in naporno delo košnje in spravlanja sena. V dveh urah posečeš s strojem toliko trave, da imaš z njenim sušenjem v navadnih razmerah cel dan dovolj opravka. Kosilni stroj ti omogoči radi svoje hitrosti, da moreš v polni meri izrabiti lepe in suhe dneve pri košnji in spravlanju sena. Zagotovili si moreš z njim dobro pičo, ker jo lahko spravliš v najkrajšem času pod streho.

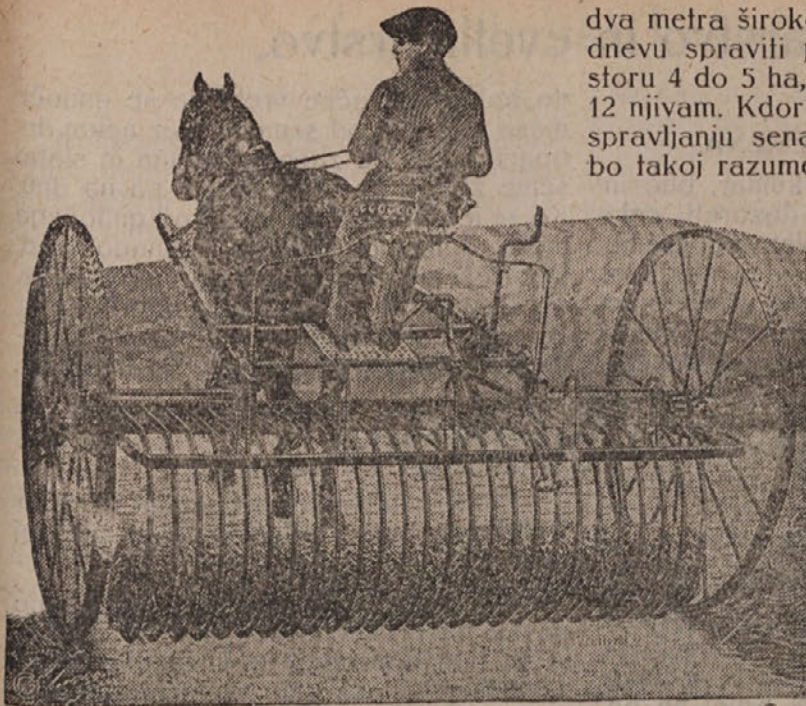
V enak namen služijo tudi meha-

Kosilni stroj z dvignjeno koso.

poljedelcu misliti na to, da izume tehnike dobro izrabi pri svojem delu. Kjer ne more en sam zmagati nabavnih stroškov, bo treba se dogovoriti s sosedi, in združenim močem se gotovo posreči, nakupiti orodje ali stroj, ki bo olajšal in pocenil delo ter zvišal dohodek. In to je ravno bistvo naprednega kmetovanja.

nične grablje. Kako počasi gre delo naprej, ako spravlaš seno le z navadnimi grabljami! Koliko ljudi je treba za ta posel in koliko časa! Z mehničnimi grabljami, ki so jako priprost stroj, pa more ena oseba z enim konjem na lahek način, igranje se, izvršiti ogromno delo. Mehanične grablje so približno

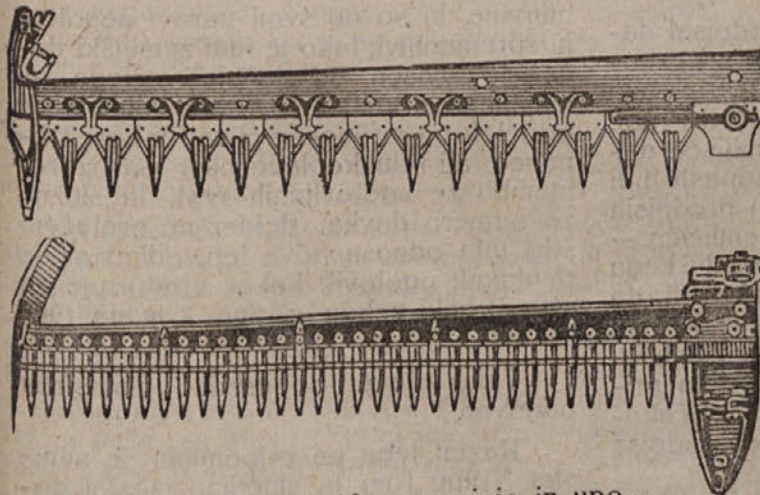

Mehanične grablje.

dva metra široke. Z njimi moreš v enem dnevu spraviti pokošeno seno na prostoru 4 do 5 ha, kar odgovarja približno 12 njivam. Kdor pomisli, da je ravno pri spravljanju sena treba največje hitrice, bo takoj razumel važnost tega orodja.

Kosilni stroj in mehanične grablje sta dva predmeta v kmetovanju, ki se izpopolnjujeta. Kjer je eden, mora biti tudi drugi, ker le tako je mogoče v polni meri izrabiti njuno delovno silo.

Priobčene slike nam kažejo, kakšna sta ta dva stroja.

Kose, ki se lahko menjajo in uporabijo pri vsakem stroju za nizko košnjo. — Kosa z dvojnim zobovjem.

Poseben brus, ki omogoča hitro brušenje obrabljene kose tudi na travniku.

Vrtnarstvo in cvetličarstvo.

— r — n:

PRIDOBIVANJE SEMENA.

Sadež paradižnikov, kumar, buč in melonov, pustimo dobro dozoreti, celo še, da začne malo gniti. Nato odberemo plodove in vzamemo seme iz plodu z mesom vred, ter ga denemo v primerno posodo in nanj vlijemo primerno množino vode. To mešamo vsak dan, poseb-

no tedaj, ko začne vreti, da se gnijoče meso raje loči od semena. Čez nekaj dni opazimo, da se začne nesnaga in slabo seme zbirati na vrhu, dobro pa na dnu. Ko se je dobro seme ločilo od gnijočega mesa, odlijemo vodo z nesnago vred. Dobro seme nam ostane na dnu posode. To še parkrat s čisto vodo operemo ter je v senci posušimo. Suho seme shranimo na primernem prostoru do uporabe.

Davki in pristojbine.

Gorkič France:

TOČA IN DAVKI.

Letošnje leto je preveč bogato na ledenem zrnju, pogubonosni toči. Nekateri kraje je toča obiskala že po dvakrat in večkrat. Naravno, da je v takih krajih ves pridelek uničen. Kmet ne bo niti toliko izkupil, kolikor je zabil v zemljo s semenom in gnojem. Kaj še le plačilo za svoj trud in pot!

Bila je navada, da se je odpisal davek v krajih, kjer so vremenske nezgode uničile poljske pridelke. To je bilo tudi pravično. Temelj davku tvori pač dohodek, ki ga obdačeno zemljišče daje. Če dohodka ni, bi moral odpasti tudi davek. Ker plačuje po novih predpisih kmet dva davka od svojega zemljišča — zemljiški davek in davek od zemljiškega dohodka — bi bilo torej pričakovati, da bo vlada odpisala v našem slučaju vsaj drugi davek, to je, davek na zemljiški dohodek. In marsikdo naših težko prizadetih poljedelcev je tudi bo pričakoval. A kakor vse kaže, davčnega odpisa ne bo.

Neki poslanec je stavil na finančnega ministra vprašanje, s katerim je zasledoval namen, da se oni kmečki posestniki, ki so v letošnjem letu trpeli vsled vremenskih neprilik katerokoli škodo na svojih zemljiščih in pri svojih pridelkih, oprostijo v primernem razmerju plačila davka na zemljiški dohodek.

Na to vprašanje je finančni minister Volpi dal sledeči odgovor, ki ni nič kaj tolažil:

»Temeljni zakon, ki urejuje terjanje davka na premično imovino in ukrepi, ki še bolj podrobno urejujejo davek na zemljiške dohodke, ne vsebujejo nikakih določb, v zmyslu katerih bi bil dopuščen odpis tega davka vsled vremenskih neprilik. Kakor vsi dohodki od premične imovine, ki so po svoji naravi negotovi in spremenljivi, tako je tudi zemljiški dohodek odvisen od slučaja večjega ali manjšega pridelka. Ta večji ali manjši pridelek pa ne more vplivati v korist finance ali davkoplačevalca na izpremembo že ugotovljenih svot, ki služijo za odmero davka, dokler ne pretečejo štiri leta odnosno dve leti, odkar se je ta davek ugotovil, kakor predpisuje za obe stranki zakon z dne 2. maja 1907 št. 222.«

Tako slove dobesedno ministrov odgovor.

Razen tega pa pripominja še minister Volpi: Kjer bi slučajno izostal dohodek ali kjer bi se pokazal manjši dohodek, kakor je oni, ki je bil ugotovljen v svrhu odmere davka, imajo prizadeti davkoplačevalci vedno odprto pot, da prosijo v času od 1. maja do 31. julija vsakega leta za popravo ugotovljene obdavčljive svote. Ako bi se njih prošnja spoznala za utemeljeno, bi se jim davek znižal s prihodnjim letom.

Gospodarski koledar.

AVGUST.

Poljedelstvo: V tem mesecu se mlati žito, grah in drugo. Kdor ni že ob času žetve odbral najlepšega klasja za dobavo semena, naj to stori ob mlatvi. Odbrano najlepše klasje omlati posebej, očisti zrnje in shrani seme zase. Le od zdravega, zrelega, klenega, polnega in težkega zrnja je pričakovati tudi dober pridelek. Podobno kakor žito, odbiraj tudi drugovrstna semena. Kdor ni še vsejal repe in ajde, naj se požuri, da ne bo prepozno. Za sajenje kapusa in drugih zeljnatih rastlin je sedaj zadnji čas. Za setev rdeče detelje je najprimernejši čas mesec avgust. Najbolj temeljito zaliraj turšično snež, ako po njej napadena stebela izruješ in sežgeš.

Živinoreja: Upoštevaj glede krmjenja in oskrbe goveje živine in prasičev, vse za julij navedeno. O zelo vročem dnevnem času ne puščaj živine na paši. Ne vozi in ne delaj z vprežno živino v prehudi vročini. Močno vroče živali napajaj šele potem, ko so se popolnoma ohladile. Rdečica pri prasičjih, je po več krajih tudi letos že zahtevala svoje žrtve. Ne odlašaj s cepljenjem! To velja za vse kraje, posebno pa za one, kjer so že bili slučajni bolezniki.

Čebelarstvo: Kdor ni peljal svojih čebel na gozdno ali močvirnato pašo, mu bodo čebele v tem mesecu lenarile in trosile svojo zalogo. Če je po prvem iztresanju meda, medišče zopet nastavil in ako so čebele nanesele vanj kaj meda, ga bodo začele nositi v vališče. V krajih, kjer ni paše, se število čebel krči. Čebelar dobro stori, da odstrani medišče, če tega še ni storil. Če pušči medišče še nadalje v panju, se naselijo v nezasedene satnike molji in drugi škodljivci. V krajih, kjer je pričakovati paše na ajdi, žepku itd. je skrbeti, da se število čebel ohrani. Če imaš slabiča v čebelnjaku, da ga misliš ojačiti, ali pa porabiti pozneje za pojačanje drugih družin, zmanjšaj mu žrelo, da ne bodo hodile

vanj ose in sršeni. Če imaš kaj z medom opraviti, ne razstresaj ga, da ne privabiš roparic, ki so v tem času jako nadležne. — Zdaj je zadnji čas za priskrbiti dobrih matic.

Vinogradništvo: Vsled letošnjega vlažnega vremena, je moral vinogradnik škropiti trte zelo pogosto. Zato se bo oddahnil, ko odloži za letos v tem mesecu škropilnico. Škropilnico je hraniti najbolje v kleti, če ni preveč vlažna. Hraniti jo v suhem prostoru, ni pravilno, ker v močno suhem prostoru popokajo gumijasti deli. Grozdje začne sedaj zoreti; v vinogradu ni posebnega dela, razven plelja plevela. To se pa mora v tem mesecu izvršiti, ker pozneje ni priporočljivo delati v vinogradu, zlasti ne ob vlažnem vremenu. Kjer je opazili na grozdih črva-kiseljaka, poškropite ga z raztopnino tobačnega izvlečka v vodi. Nekateri vinogradniki privzdigujejo rozge in izstavlajo grozdje na sonce, češ, da bo boljše dozorelo. To delo ni potrebno, ker grozd ravno tako v senci dozori, kakor na solncu. Samo trtno listje mora biti izločeno solncu.

Kletarstvo: Velika vročina je zelo škodljiva vinu. Klet naj bo po dnevu dobro zaprta, a v hladnih urah jo odpiraj, da se prezrači. V vino ne pozabi dati kakih 5 do 10 g kalcijevega sulfita in morda tudi 40 do 100 g citronske kisline. Obe sredstvi sta odlični proti vsakemu kvareju vina. Klet odbro pometemo in pobelimo, pokvarjeno posodo popravimo. Splošno mora vsak pameten gospodar že v tem mesecu misliti na trgatve in pripraviti potrebno, da ne bo v zadnjem hipu letal od kovača do sodarja, če tudi letošnji pridelek ne bo prvovrsten.

Sadjarstvo: Še je čas cepiti sadno drevje v oko. V avgustu dozori poletno sadje. Beri ga ob pravem času, previdno in skrbno, da ne poškoduješ drevja. Odpadlo in črvivo sadje pridno in večkrat pobiraj, da iz njega ne izlezejo molji, ki se podajo na drevo, da tam

prezimito. Na deblo priveži zvitek slame. V ta zvitek se bodo zalekli molji, ki jih potem jeseni z zvilkom vred sežgeš. Ako se je, na breskvah, češpljah in črešnjah pojavila smolika, okoplji okoli takih dreves in pognoji jim z apnom ali z tomaževo žlindro, ki vsebuje apno. Smolo obriši s čunjo in rano operi s kisom (octom). Nato napravi čez rano par podolgastih zarez, globokih do lesu.

Vrtnarstvo: Nadaljuj z deli meseca julija. Sej jesensko korenje, motovilec, zimsko spinačo, navadno solato. Proti koncu meseca lahko seješ zgodnjo zimsko zelje. Odberi za spinačo bolj zavetne lege in pripravi lehe tako, da bo proti jugu obrnjena stran lehe nekoliko

nižja od severne strani. Pred setvijo pognoji zemljo dobro. Presaja se še vedno lahko navadna solata, zimska endivija in zimska redkev. Za jesensko setev in saditev se priporočajo takšne vrste zgodnjega kapusa, ki dobro prenašajo zimo in ne gredo spomladi tako v cvetje. Vzgoji si za prihodnjo leto čebulice. Iz tega namena sej čebulno seme začetkom avgusta precej gosto v dobro zemljo. Zeleno odgrni, ji odstrani gornje korenine in zalij jo ob deževnem vremenu z gnojnico. Zatiraj gosenice na zeljnatih rastlinah in repi. Rastline pridno okopavaj, posebno če pritisne vročina in suša. Tudi na vrtu velja: brez dela ni jela.

Vprašanja in odgovori.

Št. 53. — Na razna vprašanja, kedar bodo zamenjane vloge pri bivši avstrijski poštni hranilnici, odgovarjamo:

Poštno ravnateljstvo tržaško poroča, da je v tem vprašanju nastal zastoj radi tega, ker je ministrstvo v Rimu odredilo, da se 3% obresti vlog zaračunajo le do 31. marca 1919, od takrat dalje pa le po 2.75%. Poštna hranilnica na Dunaju pa je že nad 20.000 vložnih knjižic likvidirala z gorenjo obrestno mero. Če bi torej obveljala zahteva ministrstva, bi se morale vse knjižice še enkrat pregledati. Da se izogne nadaljnemu zadrževanju v škodo vložnikov, je poštno ravnateljstvo, predočilo ministrstvu neumestnost njegove odredbe in posledice, ki bi jih tako postopanje rodilo med ljudstvom. Ministrstvo je na to pristalo, da se 3% obresti računajo do 31. decembra 1924. — Sedaj se onih 20.000 likvidiranih vložnih knjižic nahaja pri poštni hranilnici v Rimu, ki ima nalogo, da vknjiži obresti od 1. januarja 1925 dalje, da prepíše likvidirane vloge avstrijske poštno hranilnice na lastne knjižice in da te nove knjižice, ki se ne bodo smele vnovčiti pred potekom 6 mesecev od dneva izdaje, pošlje poštnim ravnateljstvom v novih pokrajinah. Te jih potem dostavijo prizadetim.

Kakor je razvidno iz opisanega, je postopanje grozno zamudno in zamotano. Kljub temu pa se nove knjižice z vlogami v lirah pričnejo že dostavljati vlagateljem bivše avstrijske poštno hranilnice tekom meseca avgusta. — Gč.

Št. 54. — L. I. K. 15. — Vi vprašate: Krava mi je že parkrat ostala brez mleka, menda aprila meseca, ne da bi vedel vzrok, drugi dan pa je imela zopet običajno množino mleka. Nekega dne sem pri opoldanski molžnji opazil vso otečeno. Hitro smo ji dali nekoliko smodnika pod nos in zažgali, nekoliko smo ji ga dali pa piti, z oljem zmešanega. Drugi dan, ko ni bila več otečena, ji je neki bolj vešč človek spustil nekaj krvi, da se bolezen ne ponovi. Ker nisem še imel takšnega slučaja, bi rad vedel, kako se ta bolezen imenuje in ali smo prav ravnali. Odkod izvira ta bolezen? Drugače je krava popolnoma dobra, le mleka daje manj.

Odgovor: Krava je imela najbrže eno različnih vrst vnetja vimena, katero popišemo v prihodnji številki. — Kar pa se tiče zdravljenja s smodnikom, je to neumnost. Čitajte članek živinozdravnika Gerbica Josipa »O zdravljenju domačih živali« na str. 147. današnje številke. — ic.

Št. 55. — L. I. K. 15. — Vi pišete: Imam kravo, ki se je otelila septembra, pod skok sem jo pustil januarja, kmalu potem sem opazil, da ji prihaja neka bela, zgočena tekočina na sramnico, posebno ko je ležala. Ker sem večkrat čital v »Gospodarskem vestniku« o kužnem katarju na spolovilih, sem prepričan, da je krava z njim okužena. Sedaj ta žlemasta tekočina ne prihaja več tako močno, in tudi barvo je izpremenila. Rad bi vedel, ali se s tem bliža bolezni h koncu, ali je priporočljivo, da držim kravo še nadalje, ali se bo še oplodila?

Odgovor: Krava ima skoraj gotovo »beli tok«. Čitajte članek »Beli tok pri govedu« na str. 85. »Gospodarskega vestnika« letnik 1924.

Št. 56. — K. Z. O. K. — Vi pišete: Kako se pripravijo črešnje, ki jih prevajajo iz Gorice v Ameriko, da se ohranijo več mesecev kakor sveže?

Odgovor: Črešnje spravijo v koše ali pa na lese v dobro zaprt prostor in jih zakadijo s primerno množino žvepla. V žveplenem dimu jih pustijo krog 24 ur. Nato jih spravijo v sode, jih zalijejo s

slano vodo (salamurnico), in v sodih spravijo črešnje čez morje. Vsled žveplanja izgubijo črešnje svojo naravno barvo in postanejo bele. — V Ameriki vzamejo črešnje iz soda, jih operejo in postavijo v primeren prostor, kjer jim na poseben način odyzamejo žvepleno so-kislino, da dobijo zopet naravno barvo. Kako se ta kemični proces vrši, nismo mogli še ugotoviti. — Tako so postopali v Gorici z vsemi dobrimi vrstami črešnji.

Št. 57. — H. F. B. — Vi prašate: Imam junico, ki jo večinoma pasem. Nekaj časa sem opazujem, da se ji cedi gnoj iz oči in nosa. Gnoj je belkaste barve, ki vleče na rumeno. Drugih bolezenskih znakov živinče nima.

Odgovor: Junica bo najbrže prehlajena. Poskusite jo zdraviti tako-le: Kupite 5 dkg čistega trpentinovega olja. Vzemite eno žlico tega olja na en liter vroče vode. Zmešajte, postavite posodo s tem zdravilom junici pred gobec, pokrijte jo z odejo čez glavo tako, da vdihuje žival soparo vode in zdravilo dve minuti. Ponovite to tri dni zaporedoma. O uspehu poročajte. — ic.

Tržne cene.

Vse pod tem naslovom navedene kmetijske potreščine se dobijo zajamčeno pristne pri Kmetijskem društvu v Gorici. Via Carducci 6, drugo dvorišče, in pri Tržaški kmetijski družbi v Trstu, Via Torre bianca 19.

Superfosfat. — Trg se razvija normalno. Prednaročila se vršijo živahno. Na sploh vlada prepričanje, da bo poraba tega gnojila ob prihodnji letini ogromna.

Čilski soliter. — Na trgu vse mirno. Zaloge so prazne.

Tomaževa žlindra. — Popraševanje pičlo. Vsled padca lire na svetovnem trgu je uvoz tega gnojila skoraj onemogočen.

Zveplenokisli amonjak. — Veliko popraševanje. Cene kažejo porast navzgor. Pač tudi tukaj vplivajo valutne razmere.

Apneni dušik. — Na trgu je zavladalo popolno zatišje. Vse kupčije so ukinjene radi padca lire.

Kalijeva sol. — Tudi s tem gnojilom je na trgu vse mirno. Vzrok, kakor prej.

Modra galica. — Potrebe so krite, trg mrtev.

Orehove tropine. — Raba teh krmil je nekoliko padla, a se ni opustila. Cene blagu rastejo.

Seno. — Cene se držijo. Slabe vremenske razmere, stalno deževje, ovira košnjo in spraviljanje sena. Tudi se je dosti pokošenega sena pokvarilo. Za to se cene držijo. Stare zaloge so prazne.

Slama. — Kljub temu, da so po večini žito že omlatili, se cena slami drži razmeroma visoko. Kakor povsod, ni predvidevati tudi na tem trgu nikakega padca cen.

Vino. — Malo popraševanja. Cene se držijo, pritiskajo še na rahlo navzgor. Predvideva se, da bo letošnji pridelek vsled stalnega slabega vremena v celi državi pod srednjo letino.

Živina. — Popraševanje primeroma mrtvo, do čim je ponudba bolj živahna. Cene na sploh nizke, v nikakem pravilnem razmerju s cenami mesa v mesnicah.

Vosek. — Ponudba primeroma živahna. Cene so padle nekoliko. Slovenska čebelarstva za druga plačuje od 15. julija dalje do 16 lir za kg voska po kakovosti.

Med. — Blaga ni preveč. Tudi druga glavna paša je odrekla. Da bi se pridelek sedajboljšal, ni pričakovati, ker trajno dežuje. — Cena krog 10 lir za kg je primerna.

Gospodarski drobiž.

Uspeh žitne bilke v državi. — Natančnih poročil o uspehu te velikopotezne pobude ni še. Dosedanji podatki iz raznih pokrajin kažejo, da bo znašal žitni pridelek kljub vsem mogočim neprilikam, zlasti vremenskim, krog 55 do 57 milijonov stotov. Uspeh ni torej popolen. V prihodnje se bo žitna vojna nadaljevala, vsaj 10 let še, dokler bo dosežen letni pridelek 75 milijonov stotov žita. To množino potrebuje država, da se zadosti vsakdanjim potrebam prebivalstva. — Toda tudi moralnega uspeha ne smemo podcenjevati. Letošnji potek žitne bilke je pokazal, da so poljedelci na sploh razumeli važnost vprašanja. Nakupili so veliko strojev, ki olajšajo in pospešijo v bodoče obdelovanje polja, nabavili so si velike množine umetnih gnojil, kojih letošnji učinek jih je prepričal, da so umetna gnojila danes v naprednem kmetovanju neobhodno potrebna, porabili so veliko izbranega semena, kar daje gotovost, da pride v bodočih bitkah izbrano seme do polne veljave, ker ravno ono vpliva skoro odločilno na kakovost in na količino pridelka. — Vsako stremljenje vlade v tem oziru je v bodoče toplo pozdraviti in podpirati.

Uvoz krompirja v Italijo. — Uvoz krompirja v državo je na splošno prepovedan. Le kmetijske organizacije morejo izredno dobiti dovoljenje, da smejo uvažati šemenski krompir. To dovoljenje sme izdati le Zavod za rastlinske bolezni v Rimu, ki se poprej prepriča na listu mesta, kjer za uvoz namenjeni krompir raste, ali je krompir zdrav. Celokupno je dovoljen le uvoz 10.000 stotov krompirja. Rok za vlaganje prošnji za uvozno dovoljenje poteče 15. avgusta 1926. — (Odlok 24. junija 1926. U. l. 153 in 24. julija 1926. U. l. 173.)

Kmetijska razstava na Ljubljanskem velesemlju se priredi v dobi od 4. do 13. septembra 1926. — Obsegala bo: raz-

stavo konj, mlekarsko, vrtnarsko in čebelarstvo; razstavo; potem razstavo kmetijskih strojev in strokovno-poučno razstavo.

Kmetijska posojila vojnim pohabljenecem. — Na podlagi najnovejših odredb se dovoljuje iz državnih sredstev pohabljenecem posojila za nakup kmečkih posestev do najvišjega zneska 30.000 lir. Država je stavila v ta namen na razpolago znesek 115.000.000 lir. K plačevanju obresli in amortizacijskih obrokov prispevajo v malem odstotku tudi državne bojovniške zveze.

Osuševanje Prevala. — Med Vipolžami in Mošo, na severni strani železnice iz Gorice v Krmin, se razleza precejšen zemljiški kompleks, v približnem obsegu 600 hektarjev (krog 1500 njiv), ki je deloma močvirnat, deloma pa jako slabo izrabljan kot travnik. Pravijo mu »preval«. Že pred dobrimi 60 leti se je porodila ideja, da bi se to zemljišče osušilo in odprlo bolj intenzivnemu obdelovanju. Skoro v vsakem zasedanju goriškega deželnega zbora je prišlo v eni ali drugi obliki to vprašanje v razgovor. A definitivnega se ni ničesar ustvarilo. Kakor pa sedaj kaže, se bliža ta davna želja prizadelega prebivalstva uresnitvi! Vlada je sprejela izvršitev osuševanja prevalskega močvirja v svoj program in objavila v Uradnem listu svoj lozadevni sklep. Naj bi beseda že v kratkem meso postala.

Listnica uredništva: Nekatero članke smo morali odložiti za prihodnjo številko. — Tudi na nekaj vprašanj nismo mogli danes odgovoriti, vsled pomanjkanja prostora. Pa prihodnjič. — Kdor želi pismen odgovor, naj priloži znamko za 60 stotink. — *st. J. L.* Vaše pismo smo prejeli. Hvala! Izvršili smo, kar ste naročili. Glede na prapopis dolične besede, nad katero se izpodtikate, Vas opozarjamo, da imamo po Pleferšniku oboji prav. Oni način pisave, ki smo ga mi uporabili, se nam zdi bolj mehak in blagoglasen. Saj poznate ono: „rija, molj jih ne konča“. Pozdrav.

Prva tovarna pohištva na Goriškem

ustanovljena leta 1897.

Če si hočeš priskrbeti z malimi stroški dobro pohištvo,
obrne se na staro tvrdo

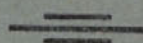
Anton Breščak,

ki ima v zalogi na izbiro popolne sobe, bodisi
fornirane ali iz različnega lesa, od najpreprostejših do
najrazkošnejših.

GORICA - Via Carducci št. 14.

Domače podjetje.

Trpežno delo.

Cene nizke.

„GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom

Gorica, Via Carducci 7, I.

Lastno poslojje. — Križišče tramvaja.

Najstarejši slovenski zavod v Gorici, ustanovljen leta 1883.

Obrestuje navadne **hranilne vloge** po čistih 4%₀. Davek plačuje zavod sam.

Na odpoved **vezane vloge** obrestuje po dogovoru, najugodnejše. Sprejema vloge na **tekoči račun**.

Daje svojim članom **posojila** na vknjižbo, menice in zastave, ter jim otvarja **pasivni tekoči račun**.

Uradne ure za stranke od 9-12 in od 15-17.

Ob nedeljah, praznikih in sobotah popoldne je urad zaprt

TRŽAŠKA POSOJILNICA IN HRANILNICA

registrovana zadruga z omejenim poroštvom
uraduje v lastni hiši ul. Torrebianca 19/I.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje po 4%₀,

večje in stalne vloge po dogovoru. Sprejema „dinarje“ na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru. Davek od vlog plača zavod sam. - Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite. Obrestna mera po dogovoru. Na razpolago varnostne celice. Uradne ure za stranke od 8¹/₂ do 13 in od 16 do 18. Ob nedeljah je urad zaprt. Št. telef. 25-67.

Naš zobozdravnik,

specijalist za bolezni v ustih in na zobeh

M.U. dr. Lojz Kraigher

z nemškimi zobozdravniškimi izpitom za zobozdravniška in zobotehniška dela

v GORICI, na Travniku št. 20. I nadstropje

Starodavna tovarna tehtnic, utež in mer

GIUSEPPE FLORENZ & Co v Trstu Via Gius. Vidali 9, Tel. 13-64

z bogato izbero utež in mer tu-in inozemskih

pravilno žigosanih (cementiranih) tehtnic.

Sprejemajo se popravila vsakovrstnih tehtnic po zmernih cenah.

Tekom popraviljanja posodimo druge tehtnice popolnoma brezplačno.

SOL ZA ŽIVINO

dobite pri tobakarnarju Marcu v Gorici Via Seminario od 100 kg naprej.